

PATVIRTINTA

Kelmės rajono savivaldybės tarybos

2020 m. birželio 25 d. sprendimu Nr. T-204

KELMĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ŽEMAITĖS VIEŠOSIOS BIBLIOTEKOS 2019 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

VADOVO ŽODIS

Siekiant Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešosios bibliotekos (toliau kartu su struktūriniais teritoriniais padaliniais – ŽVB) veiklos tikslų 2019 m. buvo pasiekta gerų rezultatų.

ŽVB veiklos *prioritetai* 2019 m. buvo informacinių paslaugų prieinamumo ir kokybės, atnaujinant viešosios interneto prieigos infrastruktūrą, stiprinimas; prisidėjimas prie skaitmeninės atskirties mažinimo įgyvendinant informacinių kompetencijų ugdymo ir edukacines veiklas.

Todėl labai svarbus žingsnis ir darbai 2019 m. buvo susiję su projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“, finansuojamo iš 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos projekto 2 prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“ priemonės „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ (projektą vykdo Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka (toliau – nacionalinė biblioteka), partneris – LR kultūros ministerija) ir projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga skaitmeninė bendruomenė“, finansuojamo iš Europos regioninės plėtros fondo ir LR valstybės biudžeto (projektą įgyvendina Informacinės visuomenės plėtros komitetas, partneriai: asociacija „Langas į ateitį“, LR vidaus reikalų ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba ir nacionalinė biblioteka) priemonių įgyvendinimu. Vykdamas numatytas veiklas 2019 m. buvo atnaujinta interneto prieigos infrastruktūra ir kompiuterinė technika bibliotekoje Kelmėje, Tytuvėnų, Užvenčio bei Šaukėnų bibliotekose. Į gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymus pradedantiesiems ir pažengusiems buvo pakviesti 667 dalyviai, jiems suorganizuotas 61 užsiėmimas. Šių projektų veiklos tęsiamos ir 2020 metais.

Atsižvelgiant į technologinio atsinaujinimo perspektyvą ir į paslaugų pasiūlos plėtrą, buvo rūpinamasi darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo poreikiais. Kultūros ir meno darbuotojams augo darbo užmokestis.

Ataskaitiniais metais, atsižvelgus į demografinių pokyčių savivaldybėje tendencijas, švietimo įstaigų tinklo pokyčius ir kitus, ŽVB veiklai įtaką darančius aplinkos ir ekonominius veiksnius, buvo optimizuota ŽVB struktūra: sumažėjo ŽVB struktūrinių teritorinių padalinių, veiklai skirtų pareigybių skaičius. Nežiūrint įgyvendintų organizacinių struktūrinių pokyčių, buvo išlaikytas bibliotekų tinklas, užtikrinantis fizinę ir nuotolinę prieigą prie paslaugų daugiau nei 26 tūkst. savivaldybės gyventojų. 2019 m. buvo sutelkta daugiau nei 6,5 tūkst. vartotojų ir 3,6 tūkst. viešosios interneto prieigos taškų (toliau – VIPT) vartotojų, sulaukta beveik 3 proc. daugiau lankytojų nei ankstesniais metais. ŽVB lankytojai buvo pakviesti į įvairaus pobūdžio renginius, mokymus, užsiėmimus.

Toliau buvo tęsiami bibliotekos procesų automatizavimo – LIBIS plėtros darbai ir plečiamos virtualios paslaugos, suteikiančios galimybę nuotoliniu būdu naudotis ŽVB paslaugomis didesniame skaičiui savivaldybės gyventojų, vykdoma projektinė veikla, plečiamas bendradarbiavimas su kultūros, švietimo ir informacijos lauke veikiančiomis savivaldybės įstaigomis, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešąja biblioteka (toliau – regiono biblioteka) bei nacionaline biblioteka.

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

ŽVB yra Kelmės rajono savivaldybės kultūros ir informacijos įstaiga, kurios *misija* – būti informacijos erdve, kuriančia vertę savivaldybės gyventojams. *ŽVB veiklos tikslai* – stiprinti gyventojų kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei raštingumo mokymo(si) veiklas, skatinančias visuomenės narių kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese, tobulinti tradicines ir kurti naujas paslaugas, skatinančias socialinę-ekonominę raidą, panaudojant bibliotekos infrastruktūrą, tobulinti bibliotekos valdymą, grindžiant jį veiksmingu ir efektyviu veiklų įgyvendinimu, sistemingu darbuotojų kompetencijų tobulinimu ir veiklos rezultatų vertinimu.

ŽVB veiklai ataskaitiniu laikotarpiu darė įtaką Informacinės visuomenės plėtros 2014–2020 metų programoje „Lietuvos Respublikos skaitmeninė dienotvarkė“ ir Regionų kultūros plėtros 2012–2020 metų programoje išskirti tikslai, pokyčiai valstybės formuojamoje politikoje kultūros srityje, savivaldybės strateginiuose dokumentuose ir ŽVB nuostatuose išskirti tikslai bei uždaviniai.

Prieinamumas. Dėl įvykdytų struktūrinių pokyčių 2019 m. pabaigoje 26 tūkst. gyventojų mikrorajoną aptarnavo biblioteka Kelmėje bei 19 bibliotekų savivaldybėje, t. y. 3 mažiau nei 2019 m. pradžioje (ketvirtosios veikla sustabdyta ankstesniais metais): nuo 2020 m. lapkričio 1 d. savo veiklą baigė Stulgių, Kelmės specialiosios mokyklos, Vidsodžio ir jau ankstesniais metais veiklą sustabdžiusios Gailių bibliotekos. Didžiausias leistinas ŽVB pareigybių skaičius nuo 45,75 buvo sumažintas iki 43,25.

Bibliotekos fondas, lankytojų aptarnavimas, Lietuvos integralios bibliotekų informacinės sistemos (toliau – LIBIS) plėtra. ŽVB formuojamas universalus fondas, apimantis įvairias informacijos išteklių laikmenų rūšis, kuris yra Lietuvos bibliotekų fondo dalis. Ataskaitinių metų pabaigoje jame buvo sukaupta 131,4 vnt. dokumentų už 396,5 tūkst. Eur.

Bibliotekoje vykdomas tiek stacionarus aptarnavimas, tiek ekstensyvi veikla, teikiama tarpbibliotekinio abonemento paslauga, mokamos paslaugos, lankytojai mokomi informacinio ir kompiuterinio raštingumo, konsultuojami naudojimosi e. paslaugomis klausimais, kviečiami į įvairius renginius. Nuotolinės informacinės paslaugos teikiamos išnaudojant bibliotekos interneto svetainės galimybes.

2019 m. buvo tęsiami LIBIS Skaitytojų aptarnavimo posistemio diegimo darbai, toliau kuriamas bibliotekos elektroninis katalogas, analiziniai bibliografiniai įrašai Nacionaliniam bibliografijos duomenų bankui, atliekami fondo rekatalogavimo darbai, vykdomas bibliografinis informacinis vartotojų aptarnavimas, rengiami ir skaitmeninami kraštotyros darbai, vykdoma kraštotyros informacijos sklaida.

Siekiant užtikrinti informacijos prieinamumą, bibliotekose buvo sudaromos sąlygos naudotis ne tik tradiciniais informacijos, mokymosi šaltiniais, bet ir elektroniniais ištekliais. Jais vartotojai galėjo naudotis nuotoliniu būdu arba VIPT, kuriuos turi 20 bibliotekų.

Projektinė veikla, mokslinio tyrimo darbas. Siekdama atnaujinant viešosios interneto prieigos infrastruktūrą ir panaudoti ją gyventojų informacinių kompetencijų ugdymui, ŽVB 2019 m. pradėjo įgyvendinti projektą „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastuktūroje“ ir „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga skaitmeninė bendruomenė“ priemonės.

Edukacinė ŽVB veikla buvo stiprinama įgyvendinant projektus, iš dalies finansuotus Lietuvos kultūros tarybos ir steigėjo lėšomis, pasitelkiant partnerystes. Sėkmingai įgyvendinti projektai „Koja koton su vaikais ir anūkais: IRT mokymai vėlyviesiems naujųjų technologijų vartotojams“, „Kūrybinės improvizacijų edukacijos vaikams“, „Septintieji Žemaitės skaitymai. Konferencija“ prisidėjo prie ŽVB paslaugų kokybės, prieinamumo bei galimybių plėtros. Dalyvauta projektuose „Knygų pristatymo konkursas“ (vykdytojas regiono biblioteka), „Skaitymo IŠŠŪKIS–2019“ (projekto vykdytojai: respublikos apskričių viešosios bibliotekos, Lietuvos aklųjų biblioteka,

Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija) ir kt. Į Kultūros paso programą buvo pateiktos 3 edukacinės programos, 2 iš jų buvo patvirtintos.

ŽVB dalyvavo trijuose kitų organizacijų vykdytuose su bibliotekų veikla susijusiuose tyrimuose.

Kvalifikacijos tobulinimo organizavimas. ŽVB darbuotojai kvalifikaciją tobulina įvairiuose mokymuose, seminaruose, pagal poreikį yra konsultuojami, su naujovėmis supažindinami darbuotojų pasitarimų, individualių konsultacijų metu. Centralizuotas specialistų kvalifikacijos plėtros paslaugas ŽVB teikia nacionalinė biblioteka, taip pat regiono biblioteka bei savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacija.

Finansavimas. Ataskaitiniais metais ŽVB patvirtintas (su patikslinimais) biudžetas, įskaitant pajamas už prekes ir paslaugas, buvo 551,1 tūkst. Eur. Valstybės biudžeto lėšų dokumentams įsigyti buvo gauta 22,7 tūkst. Eur. Dalyvaudama projektinėje veikloje ŽVB pritraukė (įskaitant ir savivaldybės dalinį finansavimą) dar 16 tūkst. Eur. ŽVB teikia ir mokamas paslaugas, kurių sąrašas 2019 m. pasipildė naujomis paslaugomis. Taip pat yra paramos gavėja.

2019 m. 87 proc. steigėjo ŽVB skiriamų lėšų sudarė darbuotojų darbo užmokestis ir su juo susiję mokesčiai. Kiti įstaigos poreikiai tenkinami minimaliai. Tikimasi, kad dalį problemų, susijusių su ŽVB technologinės infrastruktūros atnaujinimu, padės išspręsti investicinio projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“, projekto „Prisijungusi Lietuva“ metu įgyvendintos priemonės. Taip pat tikimasi, kad pavyks toliau plėtoti LIBIS ŽVB struktūriniuose teritoriniuose padaliniuose ir pagerinti technologines informacijos prieigos sąlygas, o projektinės veiklos padės pasiekti didesnės ŽVB paslaugų kokybės ir įvairovės.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

3.1 strateginis tikslas: Sustiprintas rajono kultūros potencialas.

2019 m. ŽVB savo veiklą organizavo įgyvendindama ataskaitinių metų veiklos planą bei vykdė Kelmės rajono savivaldybės 2013–2020 metų ilgalaikiame strateginiame plėtros plane bei 2019–2021 metų strateginiame veiklos plane numatytas Kultūros ir sporto programos (kodas 3) priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad būtų sudarytos sąlygos materialaus ir dvasinio paveldo apsaugai, informacinės visuomenės plėtrai, kultūrinei saviraiškai, skatinamas gyventojų užimtumas.

Prisidėdama prie minėtos programos strateginio tikslo įgyvendinimo, ŽVB vykdė tris priemones, kuriomis buvo siekiama užtikrinti kokybiškų informacinių ir kultūrinių paslaugų prieinamumą, sudaryti palankesnes sąlygas įvairių grupių gyventojams ugdyti skaitymo įgūdžius, kūrybinį ir kritinį mąstymą, mokyti visą gyvenimą, sumažinti informacinės infrastruktūros netolygumus ir gyventojams suteikti vienodas galimybes naudotis informacinėmis technologijomis socialinėms ir visuomeninėms reikmėms tenkinti (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos priemonių ir 2019 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-54 „Dėl Kelmės rajono savivaldybės 2019 metų programinio biudžeto patvirtinimo“ su vėlesniais pakeitimais patvirtintų bei LR kultūros ministro 2019 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. ĮV-77 „Dėl valstybės biudžeto lėšų, skirtų savivaldybių ir apskričių viešosios bibliotekoms 2019 metais dokumentams įsigyti, paskirstymo“ patvirtintų asignavimų panaudojimas.

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)				
		Asignavimų planas, numatytas strateginiame plane*	Patvirtintas asignavimų planas	Patvirtintas asignavimų planas**, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų patvirtintame asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)
1	2	3	4	5	6	7
3	<i>Kultūros ir sporto programa</i>					
Priemonės kodas	Priemonės pavadinimas					

3.1.3.4	Žemaitės viešosios bibliotekos ir jos padalinių veiklos finansavimas (SB(S), SB)	599,4	486,7	551,1	551,1	92
3.1.3.9	Kalbos kultūros puoselėjimas ir skaitymo skatinimas (VB)	23	22,7	22,7	22,7	98,7
3.1.3.11	Kelmės rajono bibliotekų vidaus modernizavimas ir paslaugų plėtra siekiant pritraukti visuomenę	–	–	–	–	–
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		–	–	–	–	–

* 3.1.3.4 priemonėi įgyvendinti pagal poreikį suplanuotų asignavimų, patvirtinant ataskaitinio laikotarpio asignavimų planą, buvo skirta 74,3 proc.

**3.1.3.4 priemonės patvirtintų asignavimų plane asignavimai padidėjo 13 proc. lyginant su nurodytais patvirtintame asignavimų plane, nes planas buvo patikslintas Kelmės rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugsėjo 26 d. sprendimu Nr. T-315, 2019 m. lapkričio 27 d. sprendimu Nr. T-390, 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimu Nr. T-449, padidinant asignavimų planą 64,4 tūkst.

Strateginio tikslo pažangai matuoti kiekvienai priemonei nustatyta po vieną efekto vertinimo kriterijų:

3.1.3.4 priemonė: Fizinų ir virtualių apsilankymų skaičiaus viešosiose bibliotekose didėjimas (proc.);

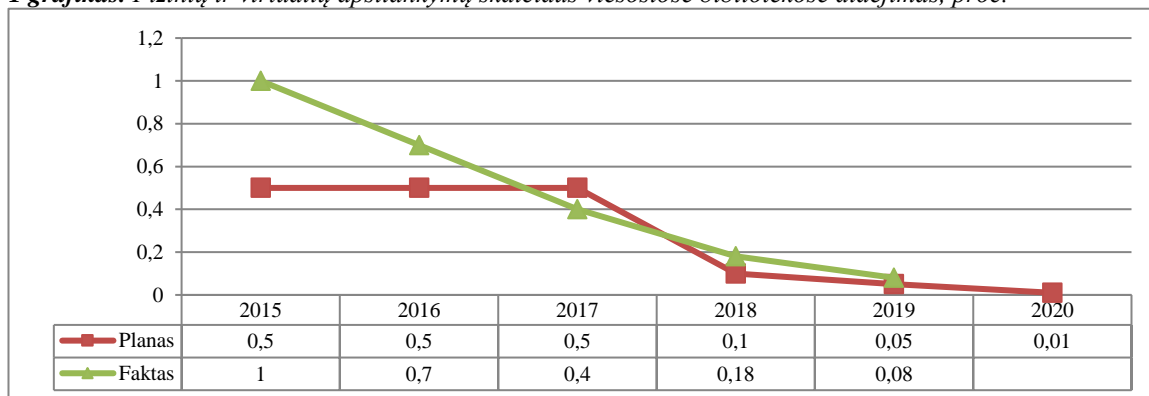
3.1.3.9 priemonė: Išgytų leidinių skaičius per metus (vnt.);

3.1.3.11 priemonė: Statistinio rajono gyventojų apsilankymas viešojoje bibliotekoje per metus (kart.).

Įgyvendinant 3.1.3.4 priemonę buvo siekiama užtikrinti informacinių ir kultūrinių paslaugų prieinamumą ir kokybę visoms savivaldybės gyventojų grupėms.

ŽVB paslaugomis lankytojai pasinaudojo ir čia apsilankė daugiau nei 126,4 tūkst. kartų, iš jų virtualiai – daugiau nei 19,1 tūkst. karto. Planuotą rezultatą pavyko pasiekti – apsilankymų (fizinų ir virtualių) skaičius ataskaitiniais metais augo 0,08 proc. (planuota 0,05 proc.). Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus savivaldybėje mažėjimo tendencijas, taip pat į ŽVB struktūros pokyčius, pastaraisiais metais ir artimiausioje ateityje apsilankymų didėjimo tendencija planuojama mažesnė (žr. 1 grafiką).

1 grafikas. Fizinų ir virtualių apsilankymų skaičiaus viešosiose bibliotekose didėjimas, proc.

ŽVB lankytojų skaičius ir naudojimas jos teikiamomis paslaugomis priklauso nuo paslaugų prieinamumo: ŽVB infrastruktūros, aptarnavimo laiko, galimybės paslaugas gauti nuotoliniu būdu, mobilių paslaugų pasiūlos.

2019 m. pradžioje savivaldybės gyventojams ŽVB paslaugos buvo teikiamos 22 stacionariose bibliotekose, pabaigoje – 19. Vidutiniškai 1 bibliotekai teko 1094 savivaldybės gyventojų arba 1000 savivaldybės gyventojų teko 0,9 bibliotekos.

ŽVB ataskaitiniais metais sutelkė 26 proc. savivaldybės gyventojų, tai yra 5,4 proc. daugiau nei šalies vidurkis. Didžiausią vartotojų dalį sudarė vaikai ir jaunimas – 49 proc., 22 proc. sudarė dirbantieji, 18 proc. – bedarbiai ir namų šeimininkės, 10 proc. – pensininkai, 1 proc. – kiti.

Lankytojai buvo pakviesti į 657 įvairaus pobūdžio renginius, susijusius su profesionalaus meno sklaida, skirtus Žemaitijos, Vietovardžių, Juozo Tumo-Vaižganto, Lietuvos Šaulių sąjungos metams paminėti, supažindinančius su Kelmės krašto literatūriniu gyvenimu, reprezentuojančius rajoną, pristatančius įvairią ŽVB edukacinę veiklą.

Organizuodama renginius ŽVB bendradarbiauja su kitomis organizacijomis ar įstaigomis (kultūros centrais, mokyklomis, bendruomenėmis, seniūnijomis, asociacijomis), įsijungia į įvairias skaitymo skatinimo, lietuvių kalbos puoselėjimo ir pan. akcijas – dalyvauta „Skaitymo iššūkyje“ (organizatorė – regiono biblioteka), Nacionalinėje Lietuvos bibliotekų savaitėje (organizuoja Lietuvos bibliotekininkų draugija), Nacionalinėje viktorinoje (organizuoja interneto portalas 15 min) ir kt.

Lankytojų į bibliotekas pritraukė renginiai, susiję su profesionalaus meno sklaida, ar veiklos, populiarinančios lietuvių rašytojų kūrybą, menininkų darbų pristatymai. Paminėtini: rašytojos B. Jonuškaitės romano „Maestro“ (2019), J. Almanio poezijos knygos „Smėlis sandaluose“ (2019), V. Gulbino poezijos knygos „Urbanistinis vienetas“ (2019) sutiktuvės, rašytojo V. Kalvaičio, poetės R. Biržinytės, dainininko E. Damaševičiaus atminimo vakarai, susitikimai su poete D. Teišerskyte, konferencija „Septintieji Žemaitės skaitymai“, kurioje pranešimus skaitė rašytojas D. Mušinskas, literatūros tyrinėtojai R. Bleizgienė, D. Pauliukevičiūtė, E. Keturakienė, buvo pristatyta ŽVB išleista knyga „Žemaitės skaitymai Kelmėje“, veikė profesionalių dailininkų-grafikų Ž. Žvėrūnos ir A. Seselsko darbų parodos, įteikta 23-ioji R. Biržinytės literatūrinė premija.

Spaudos atgavimo, kalbos ir knygos dieniai bei J. Tumo-Vaižganto metams paminėti buvo skirtas vakaras „Zodis, kaip žiedas tesiskleidžia laisvai“, kurio metu Klaipėdos universiteto profesorė R. Bončkutė perskaitė pranešimą apie rašytojo Vaižganto ryšius su Žemaitija, atliktas monospektaklis „Lietuvą ir lietuvius mylėjau“. Paminint Vietovardžių metus lankytojams pristatyta Vilniaus universiteto Geografijos ir kraštotvarkos katedros docentės, mokslų daktarės F. Kavoliutės sudaryta knyga „Žemė prašo nepamiršti vardų. Mūsų mirusių kaimų knyga“ bei ŽVB parengtas el. išteklius „Dingstantys vietovardžiai: Kelmės krašto išnykusių kaimų sąvadas“, įvyko monografijos „Vaiguva“ pristatymas, paskaita „Užvenčio krašto gyvenvietės ir jų pavadinimai“ ir kt.

2019 m. rudenį Kelmės gyventojai buvo pakviesti pamatyti 5 nekomercinius kino filmus. Tokia galimybė atsirado Izraelio ambasados Lietuvoje vykdomo projekto „Izraelio kinas tavo mieste“ dėka.

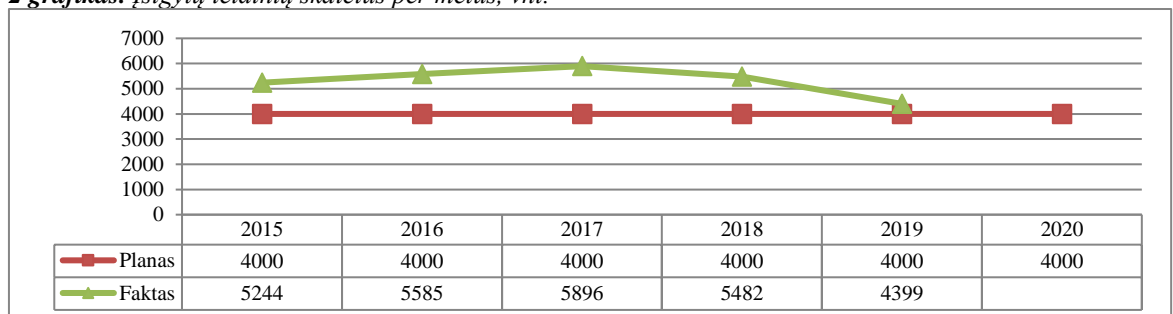
Kasmet aktyvi ir ŽVB edukacinė veikla. 2019 m. įvyko 52 edukaciniai renginiai, 156 edukaciniai užsiėmimai, kuriuose dalyvavo 1940 gyventojų. Susidomėjimo sulaukė protų mūšis suaugusiems „Auksinis protas“, kuriame dalyvavo 6 komandos. Populiarėja inovatyvios edukacijos: piešimas 3D pieštukais, smėliu, skrebinimas, edukacija „Žaidžiame televiziją“, „Interaktyvių grindų edukacija“, robotika, piešimas įvairiomis skaitmeninėmis programomis. ŽVB edukacijos 2019 m. antrą kartą buvo pristatytos Šiaulių knygų mugėje.

Vidutiniškai 2019 m. 1 ŽVB renginyje apsilankė 24 lankytojai, o renginių lankytojų skaičius sudarė 12 proc. visų ŽVB lankytojų.

Bendras lankomumas ataskaitiniais metais buvo 19, tai yra 0,7 didesnis nei ankstesniaisiais metais ir 1,2 viršijo šalies vidurkį.

Įgyvendinant 3.1.3.9 priemonę buvo siekiama sudaryti palankesnes sąlygas įvairių grupių gyventojams ugdyti skaitymo įgūdžius, kūrybinį ir kritinį mąstymą, mokytis visą gyvenimą. Bibliotekos fondas 2019 m. papildytas 4399 vnt. naujų dokumentų, iš jų 4311 vnt. knygų ir garsinių regimųjų, elektroninių dokumentų. Planuotą rezultatą pavyko pasiekti 110 proc. (žr. 2 grafiką).

2 grafikas. *Isigyty leidinių skaičius per metus, vnt.*

Atsižvelgiant į tai, kad bibliotekos fondas naujais leidiniais papildomas už valstybės biudžeto lėšas, skirtas įgyvendinant LR kultūros ministerijos 2019–2021 metų strateginio veiklos plano priemonę „Aprūpinti bibliotekas naujausia informacija ir dokumentais“, naujų leidinių įsigijimo skaičiaus tendencija planuojama stabili.

Fondo, kuriame ataskaitinių metų pabaigoje buvo 131,4 tūkst. vnt. dokumentų ir kurio vertė – 396,5 tūkst. Eur., dokumentų lankytojams ataskaitiniais metais buvo išduota 137 tūkst. vnt.

Per metus bibliotekos fondas sumažėjo 8 proc. Tam įtakos turėjo ir įgyvendinti organizaciniai struktūriniai pokyčiai, ir dalies fondo nusidėvėjimas. Bibliotekos fonde 2019 m. buvo 60 proc. grožinės, 39 proc. šakinės literatūros bei 1 proc. periodinių leidinių, o didžiausią dalį sudarė knygos ir serialiniai leidiniai.

Nors pagrindinis bibliotekos fondo komplektavimo šaltinis – valstybės biudžeto lėšos, tačiau fondą ataskaitiniais metais taip pat papildė iš įvairių šaltinių neatlygintinai gauti 1572 vnt. dokumentų, iš jų: 600 vnt. iš labdaros ir paramos fondo „Švieskime vaikus“, 972 vnt. neatlygintinai gauta iš kitų šaltinių. Įsigyjant naujus dokumentus, pirmenybė teikiama originaliajai, vaikų literatūrai, klasikai, informaciniams leidiniams.

2019 m. periodinių leidinių prenumeratai savivaldybės biudžeto lėšų buvo skirta 8,5 tūkst. Eur. Dalis jų skirta 2019 m. periodikai užsakyti, dalis 2020 m. pirmojo pusmečio prenumeratai. Periodiniais leidiniais ŽVB ataskaitiniais metais taip pat rėmė Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas, kai kurie leidėjai, organizacijos, privatūs asmenys. Iš viso 2019 m. bibliotekai Kelmėje buvo užprenumeruota 19 pav., o kaimo bibliotekoms – vidutiniškai 5 pav. periodiniai leidiniai.

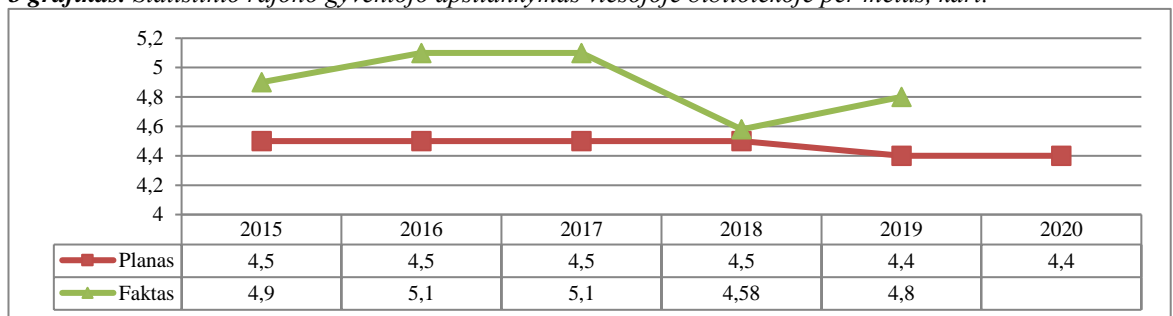
Bibliotekos fondo apyvartos rodiklis 2019 m. buvo 1, o bibliotekos fondo (be periodikos) panaudojimo koeficientas – 0,5.

Įgyvendinant 3.1.3.11 priemonę buvo siekiama sudaryti sąlygas vartotojams naudotis bibliotekų fondais, sukurti priemones gyventojų informacinių įgūdžių ugdymui, sumažinti informacinės infrastruktūros netolygumus ir gyventojams suteikti vienodas galimybes naudotis informacinėmis technologijomis socialinėms ir visuomeninėms reikmėms tenkinti.

Suplanuotą rezultatą pasiekti pavyko, nes statistinis savivaldybės gyventojas per ataskaitinius metus ŽVB apsilankė 4,8 karto.

Atsižvelgiant į gyventojų skaičiaus savivaldybėje mažėjimo tendencijas, taip pat į planuojamus ŽVB struktūros pokyčius, artimiausioje ateityje šio rodiklio reikšmė planuojama šiek tiek mažesnė (žr. 3 grafiką).

3 grafikas. Statistinio rajono gyventojų apsilankymas viešojoje bibliotekoje per metus, kart.

Aptariamą priemonę ŽVB įgyvendina naudodama jau sukurtą infrastruktūrą ir resursus, įgyvendindama projektus.

ŽVB lankytojų poreikiams ataskaitiniais metais buvo skirtos 207 darbo vietos, iš kurių 111 kompiuterizuotų ir su prieiga prie interneto. VIPT internetu lankytojai galėjo naudotis nemokamai. Taip pat nemokamai buvo galima naudotis *EBSCO Publishing* (8 DB paketas), *Naxos Music Library* (išsami muzikos kolekcija), *Infolex* duomenų bazėmis, elektronine „Vyturio“ biblioteka, ŽVB ir suvestiniu elektroniniais katalogais, skaityti paskelbtus elektroninius kraštotyros darbus ŽVB interneto svetainėje www.kelmeszemaitesvb.lt.

Ataskaitiniais metais užfiksuotas interneto seansų skaičius buvo 46,4 tūkst., virtualių apsilankymų – 19,1 tūkst., individualiai ir grupėse skaitmeninio raštingumo buvo mokyti 1242 lankytojai, o 2672 konsultuoti informacinio ir kompiuterinio raštingumo, naudojimosi e. paslaugomis klausimais.

LIBIS skaitytojų aptarnavimo posistemis buvo įdiegtas Kukečių, Lykšilio ir Šedbarų bibliotekose ir ataskaitiniais metais pasiekė 85 proc. potencialių šios programinės įrangos bibliotekų-naudotojų. LIBIS vartotojams sudarytos sąlygos naudotis interaktyvios bibliotekos (www.ibiblioteka.lt) galimybėmis, rezervuoti ar užsisakyti dokumentus, naudotis e. paslauga „Klausk bibliotekininko“ ir kitomis paslaugomis.

ŽVB steigėjui – Kelmės rajono savivaldybės tarybai pritarus, 2019 m. pradėtos įgyvendinti projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“, finansuojamas iš 2014–2020 metų ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos projekto 2 prioriteto „Informacinės visuomenės skatinimas“ 02.2.2-CPVA-V-524 priemonės „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ (projektą vykdo nacionalinė biblioteka, partneris – LR kultūros ministerija) ir projekto „Prisijungusi Lietuva: efektyvi, saugi ir atsakinga skaitmeninė bendruomenė“, kuris taip pat finansuojamas Europos regioninės plėtros fondo ir LR valstybės biudžeto lėšomis (projektą įgyvendina Informacinės visuomenės plėtros komitetas, partneriai: asociacija „Langas į ateitį“, LR vidaus reikalų ministerija, Ryšių reguliavimo tarnyba ir nacionalinė biblioteka), priemonės.

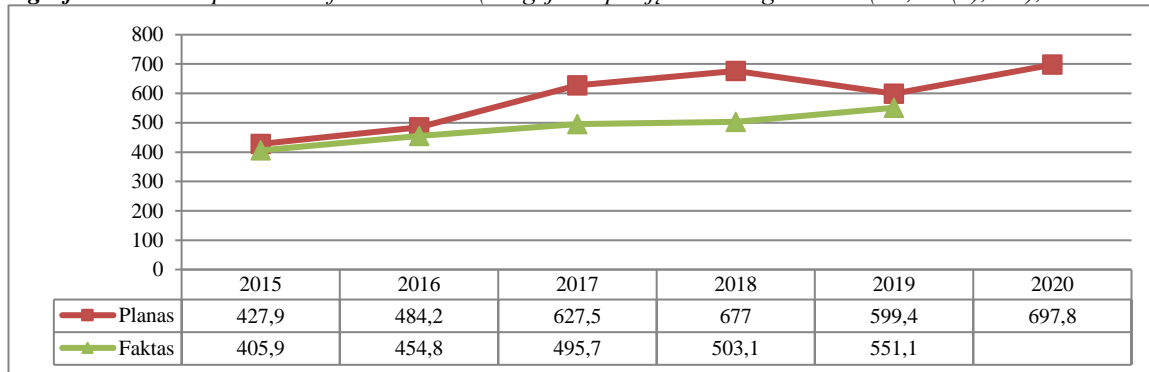
Įgyvendinant šias priemones 2019 m. buvo atnaujinta interneto prieigos infrastruktūra ir kompiuterinė technika bibliotekoje Kelmėje, Tytuvėnų, Užvenčio bei Šaukėnų bibliotekose. Gyventojų skaitmeninio raštingumo mokymuose pradedantiesiems ir pažengusiems mokyti 667 dalyviai, jiems suorganizuotas 61 užsiėmimas.

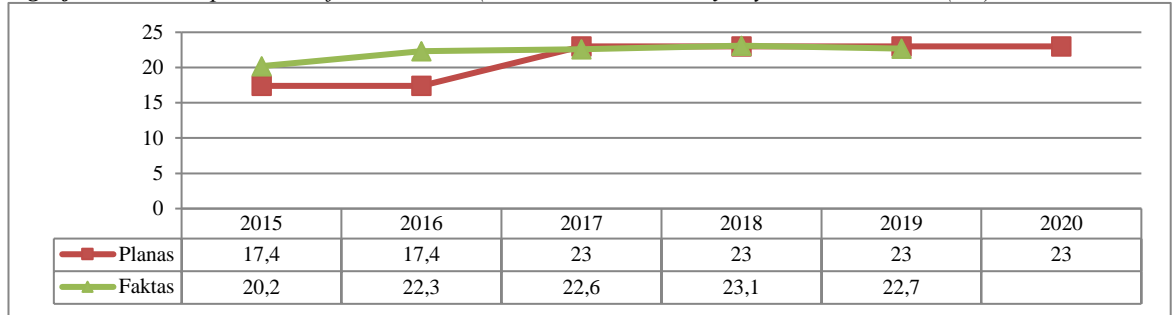
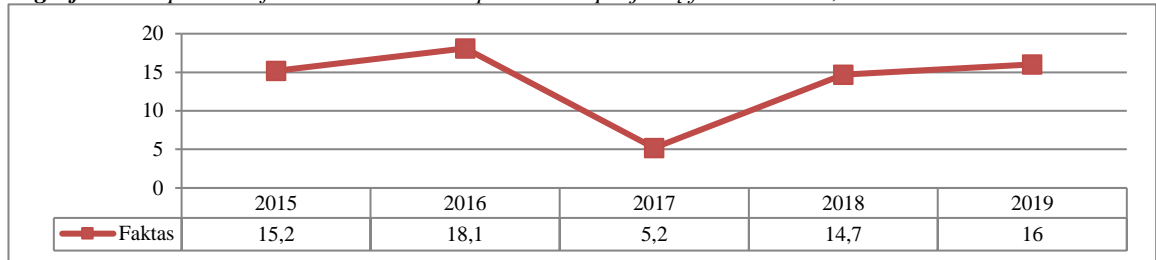
Svarbiausi pasiekti veiklos rezultatai ir atlikti darbai, siekiant strateginio tikslo.

ŽVB yra finansuojama iš savivaldybės biudžeto, o dokumentų įsigijimas – iš valstybės biudžeto. Ataskaitiniais metais nuo suplanuotų pagal poreikį asignavimų steigėjo buvo skirta 92 proc. (žr. 4 grafiką), valstybės biudžeto lėšų dokumentams įsigyti – 98,7 proc. (žr. 5 grafiką). Visos jos buvo panaudotos, tačiau didžioji dalis – 87,29 proc. steigėjo lėšų buvo skirtos darbuotojų darbo užmokesčiui ir su juo susijusiems mokesčiams, likusi dalis – ŽVB infrastruktūros išlaikymui, periodinių leidinių prenumeratai.

Dalyvaudama projektinėje veikloje ataskaitiniais metais ŽVB taip pat gavo papildomų pajamų veiklai organizuoti (žr. 6 grafiką), o bendradarbiaudama su kitomis institucijomis ir organizacijomis bei prisidėdama prie jų įgyvendinamų projektų ir (ar) programų, praturtino savo veiklą, galėjo pasiūlyti įvairesnių ir kokybiškesnių paslaugų savo lankytojams.

4 grafikas. 3.1.3.4 priemonės finansavimas (steigėjo ar per jį skirti asignavimai (SB, SB(S), VB), tūkst. Eur.

5 grafikas. 3.1.3.9 priemonės finansavimas (LR kultūros ministro įsakymu skirtos lėšos (VB), tūkst. Eur.**6 grafikas. Papildomo finansavimo veiklai paieškos – projektų finansavimas, tūkst. Eur.**

Pagrindiniai ŽVB 2019 m. pasiekti veiklos rezultatai atsispindi 1–3 grafikuose. Taip pat paminėtini ir kiti pasiekimai. Be paminėtų investicinių projektų, ŽVB parengė ir sėkmingai įvykdė šiuos projektus:

1) projektą „Koja kojoni su vaikais ir anūkais: IRT mokymai vėlyviesiems naujųjų technologijų vartotojams“, kurio metu devynių kaimo bendruomenių nariai dalyvavo skaitmeninio raštingumo (kūrybiškumo) mokymuose planšetėmis vietos bibliotekose, išbandė CoSpace, PicsArt bei kitas programas, 3D pieštukus, dalyvavo sferinio kino edukacijose, išklusė informatyvią paskaitą „Naujosios IRT ir jų galimybės“, prisidėjo prie elektroninio išteklių „Dingstantys vietovardžiai: Kelmės krašto išnykusių kaimų sąvado“ iliustravimo;

2) projektą „Septintieji Žemaitės skaitymai. Konferencija“, kurio priemonės įgyvendinant buvo suorganizuoti Septintieji Žemaitės skaitymai, surinkta, sumaketuota ir išleista knyga „Žemaitės skaitymai Kelmėje“, pristatyta grafikinė Živilės Žvėrūnos darbų paroda „Simuliacija“;

3) projektą „Kūrybinės improvizacijų edukacijos vaikams“, įgyvendinant kurio priemonės suorganizuotos kūrybinės improvizacijų edukacijos: judesio, teatro, dailės, literatūros, lėlių teatro ir kitos, įvyko du kūrybiniai užsiėmimai „Žemaitė išmaniai“, du edukaciniai užsiėmimai, pristatantys kelmiškės rašytojos Onos Jautakės kūrybą vaikams.

Siekiant įtraukti į kūrybinius procesus mažiau galimybių juose dalyvauti turinčius vaikus, sudarytos sąlygos pastariesiems apsilankyti kūrybinėse edukacijose. Bendradarbiaujant su mokyklomis, kūrybinėse edukacijose apsilankė mokiniai iš 9 rajono mokyklų (vietovių): Elvyravos, Liolių, Maironių, Mockaičių, Pagryžuvio, Pakražančio, Šaukėnų, Užvenčio, Tytuvėnų bei iš 2-jų Kelmės mokyklų ir 2-jų Kelmės darželių;

4) projektą „Saugus maistas – Lietuvos ir ES rūpestis“, skirtą Europos komisijos atstovybės Lietuvoje vykdytai komunikacijos kampanijai „ES drauge saugiau“, įgyvendinant kurio priemonės buvo surengtas susitikimas-diskusija „Saugus maistas – Lietuvos ir ES rūpestis“;

5) prisidėta prie Kelmės rajono savivaldybės Kultūros ir sporto programos priemonės „Literatūrinių premijų finansavimas“ įgyvendinimo. Iš šiai priemonei skirtų asignavimų buvo finansuotas ŽVB projektas „Tradicinis poezijos pavasarėlis ir R. Biržinytės literatūrinės premijos įteikimo šventė“.

ŽVB taip pat įsijungė į kitų organizacijų inicijuotus projektus ir veiklas:

1) projektą „Knygų pristatymo konkursas“ (vykdytojas regiono biblioteka);

2) projektą „Skaitymo IŠŠŪKIS–2019“ (projekto vykdytojai: respublikos apskričių viešosios bibliotekos, Lietuvos aklių biblioteka, Apskričių viešųjų bibliotekų asociacija);

3) tradicinį prozos kūrėjų ir jos skaitytojų puoselėjimo konkursą-šventę „Prozos aruodai–2019“ (projekto organizatorius Tytuvėnų kūrybinis klubas „Austėja“).

2019 m. ŽVB dalyvavo „Kultūros tyrimuose“ (organizatorė Lietuvos kultūros taryba), „Šiaulių regiono viešųjų bibliotekų bendradarbiavimo stiprinimas“ (organizatorė regiono biblioteka), „Lietuvos viešųjų bibliotekų darbuotojai“ (organizatorė nacionalinė biblioteka).

Nuo 2003 m. LIBIS kuriamas ŽVB elektroninis katalogas ataskaitiniais metais buvo papildytas 2316 įrašų ir iš viso jų 2019 m. buvo daugiau nei 84,2 tūkst. Nacionaliniam bibliografijos duomenų bankui buvo sukurtas 878 analizinis bibliografinis įrašas. Buvo toliau tęsiami LIBIS plėtros darbai.

Ataskaitiniais metais ŽVB turėjo 153 kompiuterius, iš kurių 42 buvo skirti darbuotojams ir 111 vartotojams. ŽVB buvo 22 vartotojų reikmėms skirti daugiafunkciniai įrenginiai, 3D spausdintuvas, dronas, vartotojams skirtos planšetės. Iš projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ 4 bibliotekoms gauti 25 stacionarūs kompiuteriai, 4 multifunkciniai spausdintuvai, 3 projektoriai, bibliotekos Kelmėje lankytojams skirtas liečiamasis terminalas, programavimo, kūrybinis ir inžinerinis paketai. Vyksta pastarosios įrangos perdavimo ir įsisavinimo procedūros.

2019 m. pabaigoje bendras ŽVB patalpų plotas buvo 2039 m², naudingas – 1794 m². Ne visos bibliotekų patalpos atitinka šiuolaikinei bibliotekai keliamus estetinius, funkcinis reikalavimus, tačiau pagal galimybes jos yra tvarkomos ir prižiūrimos.

Pastaraisiais metais stiprėja ryšiai ir daugėja bendrų veiklų su kitomis rajono kultūros, švietimo įstaigomis, nevyriausybinėmis organizacijomis, seniūnijomis, regiono, nacionaline ir kitomis bibliotekomis. Tai ŽVB padeda lengviau pasiekti tikslines grupes, racionaliai panaudoti išteklius tobulinant ar kuriant naujas paslaugas, sprendžiant įvairias problemas.

Problemos, susijusios su ŽVB veikla, ir siūlomi jų sprendimo būdai.

Nors ŽVB finansavimas 2019 m. padidėjo, tačiau šis padidėjimas labiausiai susijęs su darbuotojų darbo užmokesčio didėjimu, bibliotekų patalpų išlaikymu. Didžioji dalis įstaigos kompiuterinės technikos ir programinės įrangos vis dar yra pasenusi, kompiuterinės technikos gedimai, nepakankama interneto ryšio sparta trikdo vartotojų aptarnavimą ir daro įtaką paslaugų kokybei. ŽVB veiklos iš esmės organizuojamos pasitelkus projektines lėšas, partnerystes. Trikdo ir kai kurių bibliotekų funkcinė bei estetinė aplinka. Nemaža dalis ŽVB ir jos struktūrinių teritorinių padalinių baldų bei visos lentynos yra pasenę. ŽVB veiklai ir bibliotekų aptarnavimui skirta transporto priemonė yra visiškai pasenusi.

Valstybės biudžeto lėšos, skiriamos dokumentams įsigyti, ir savivaldybės biudžeto lėšos, skiriamos periodinių leidinių prenumeratai, yra nepakankamos, todėl dokumentų fondas atsinaujina lėtai.

Veiklos perspektyvos. ŽVB yra numačiusi 2020 m. įgyvendinti Kelmės rajono savivaldybės 2020–2022 m. strateginiame veiklos plane numatytas Kultūros ir sporto programos (kodas 3) priemones ir tikisi, kad:

- 1) fizinių ir virtualių apsilankymų skaičius viešosiose bibliotekose didės 0,01 proc.;
- 2) bus įsigyta 4000 vnt. naujų leidinių;
- 3) statistinis rajono gyventojas pasinaudos bibliotekos paslaugomis 4,4 karto per metus.

VIPT infrastruktūros problemas tikimasi išspręsti jau artimiausiais metais, įgyvendinus projekto „Gyventojų skatinimas išmaniai naudotis internetu atnaujintoje viešosios interneto prieigos infrastruktūroje“ ir „Langas į ateitį“ priemones, sėkmingai įgyvendinus kitus finansavimą gavusius projektus.

Tikimasi, kad 2020 m. bus sutvarkytos ir atnaujintos Šedbarų bibliotekos patalpos, į naujai sutvarkytas patalpas persikels Žalpių biblioteka, o 2019 m. įgyvendinti organizaciniai struktūriniai pokyčiai prisidės prie ŽVB finansinės situacijos perspektyvoje pagerėjimo.